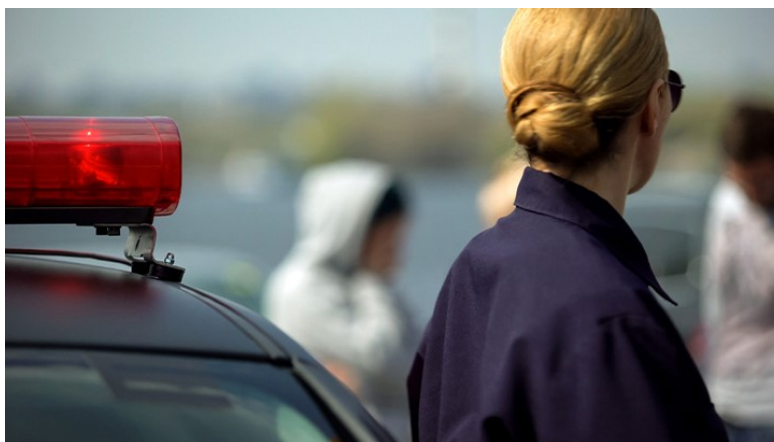

04/05/2020

La dona en el gènere policíac televisiu espanyol

El rol que desenvolupa la dona en ficcions policíaques televisives construeix els marcs mentals d'una imatge real. La percepció resultant constata el conservadorisme de, especialment, les televisions privades (1990-2010) i es pot analitzar en clau de gènere juntament amb altres capes que hi actuen de manera transversal, relacionant-lo també amb el color polític dels diferents governs en el moment d'emissió de les sèries analitzades.

©Motortion / iStock

Un article publicat al *Journal of Spanish Cultural Studies* constata que la introducció de les cadenes privades i la desaparició del monopoli televisiu de RTVE a l'Estat espanyol (1989) va anar acompanyada de rellevants canvis en la representació de la dona, els homosexuals i els migrants, en la ficció policíaca televisiva, entre 1990 i 2010.

Un dels més importants és que la representació de les dones en produccions televisives de gènere policíac de les cadenes privades espanyoles en el període analitzat va ser pitjor que la representació dels migrants i de l'homosexualitat, que van millorar progressivament, gràcies a la preocupació social per aquestes qüestions.

La recerca qualitativa i quantitativa, realitzada per Anna Tous-Rovirosa, del departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació, Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB, i de l'OFENT, demostra que en aquest període hi ha hagut una infrarepresentació tant de dones policies com de protagonistes de les trames i, especialment, que la representació femenina està habitualment associada a estereotips i a estretes vinculacions amb les víctimes, o amb personatges com els professionals forenses de laboratori (cervellets) i rarament a agents policials d'acció o líders de les trames. A més, els estereotips de gènere són més presents en sèries policíacques de molt d'èxit d'audiència que perduren en el temps en el període analitzat (*El comisario*, Tele5, 1999-2009; *Los Hombres de Paco*, Antena 3, 2005-2010), amb una presència molt superior a sèries anteriors com *Petra Delicado* (Tele5, 1999) i *Pepe Carvalho* (Tele5, 1999-2000). A més, aquesta representació estereotipada de la dona és més elevada en les sèries abans esmentades que en les seves contemporànies *Génesis. En la mente del asesino* (Cuatro, 2006-2007) o *RIS Científica* (Tele5, 2007), ambdues molt més curoses quant a la representació de gènere però amb una audiència i durada de producció molt inferiors.

En la investigació, de tipus qualitatiu, es pren com a punt de partida el concepte "conservadurisme", i categories com el gènere, la sexualitat, l'estatus econòmic (marginalitat), l'alteritat (migració) i jerarquia (cos policial). Els resultats demostren que les cadenes privades es van mostrar més conservadores que la pública, mostrant per tant una involució en el temps en el tractament d'aquests valors. Políticament, el període es correspon amb el d'alternança política entre governs socialistes (Felipe González entre 1989 i 1996 i José Luis Rodríguez Zapatero entre 2004 i 2011) i els governs populars de José M. Aznar (1996-2004).

La introducció de les televisions privades obeeix a un caràcter neoliberal més propi de l'UCD que del PSOE i va acompanyada d'altres fenòmens televisius com els *reality-shows* i *talk-shows*, en un moment de dura competència entre les cadenes. El posicionament de RTVE davant d'aquests canvis és d'intentar competir en el nou mercat, a remolc de les noves cadenes. Així ho demostra, per exemple, el fet que aturi les seves produccions policíacques entre 2001 i 2007, i que no sigui fins a *Desaparecida* (TVE1, 2007-2008), quinze anys després de *Brigada Central* (TVE1, 1989-1992), que la cadena reprengui el gènere policíac.

Anna Tous Rovirosa

Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació

Àrea de Periodisme

Universitat Autònoma de Barcelona

Anna.Tous@uab.cat

Referències

Tous-Rovirosa, Anna (2019): **El género policíaco en la ficción española (1990–2010): el auge de las cadenas privadas y los valores conservadores**, *Journal of Spanish Cultural Studies*, DOI: 10.1080/14636204.2019.1689705 <https://doi.org/10.1080/14636204.2019.1689705>

[View low-bandwidth version](#)